

Στην τρίτη εβδομάδα της πάλης του με το θάνατο εισέρχεται ο **Ανδρέας Παπανδρέου** κι ένας Θεός ξέρει πόσο μπορεί ακόμη να παραταθεί, με τη βοήθεια της επιστήμης, αυτή η σκληρή μάχη για τη ζωή, η άνιση και αδυσώπητη.

Ολόκληρη η χώρα, όλες αυτές τις ημέρες και τις νύχτες, συντονίζει το βήμα της με το ρυθμό της αδύναμης καρδιάς του. Σύμπας ο λαός κι όχι μόνο όσοι ξημεροβραδιάζονται στο «Ωνάσειο» **συμπάσχει** - κι είναι αυτό το μεγαλείο του: να ξεπερνά μικρότητες και αντιθέσεις στις συναισθηματικά φορτισμένες ανθρώπινες στιγμές.

Δεν εξαγνίζει και δεν αγιοποιεί κανέναν η πάλη με το θάνατο. **Δέος κι οδύνη** προκαλεί. Πολύ περισσότερο, όταν τη δίνει ο **Ανδρέας Παπανδρέου**, ο αδιαμφισβήτητα πιο **λαοφιλής** πολιτικός ηγέτης στη νεοελληνική Ιστορία:

• **Μέγας με καθολική αναγνώριση** - και μένει στην αδέκαστη κρίση της Ιστορίας να αποφανθεί κατά πόσον του αρμόζει η δημοσθένεια ρήση «ου το μέγα ευ έστι, το δε ευ μέγα» (το μεγάλο δεν είναι καλό, το καλό είναι μεγάλο).

Του ΠΩΡΓΟΥ ΒΟΤΣΗ

Εδώ και τώρα η διαδικασία της διαδοχής

• **Ο πλέον χαρισματικός**, κατά κοινή παραδοχή: πανεπιστημιακός δάσκαλος με συγκροτημένη σκέψη, κοινοβουλευτικός ρήτορας δεινός, ιδιοφυής πολιτικός στις κινήσεις τακτικής, γοητευτικός ως άνθρωπος και, πρωτίστως, **φοβερός δημεγέρτης** στο μπαλκόνι. Αν όλα αυτά τα προσόντα (τα μεγάλα του ελαττώματα δεν είναι η ώρα να μπουν στο ζύγι) τα χρησιμοποίησε επ' αγαθώ της δημοκρατίας και της χώρας, τα δέκα χρόνια που την κυβέρνησε και τα τριάντα που πρωταγωνίστησε στην πολιτική σκηνή, θα το κρίνει κι αυτό η Ιστορία - και, πάντως, δεν θα το πουν οι οπαδοί ή οι αντίπαλοι.

Πάνω απ' όλα, ωστόσο, ο **Ανδρέας Παπανδρέου** θα καταγραφεί στην ιστορική μνήμη για τη μυστηριακή σχέση **πάθους** (περίπου ερωτική ως προς την ένταση, τις συναισθηματικές διακυμάνσεις και τη μαζική χαίνωση) **με τα μεγάλα πλήθη που τον λάτρευαν**, αλλά θα μπορούσαν και να τον σταυρώσουν...

Αβέβαιη είναι ως προς τη **διάρκεια** και όχι ως προς την έκβαση η ύστατη μάχη του **Ανδρέα Παπανδρέου**.

Αυτό, που μπορεί να θεωρείται βέβαιο και δεν χρειάζεται να το πιστοποιήσουν τα ιστορικά ανακρινόμενα (δεν λένε ψέματα, αλλά και δεν λένε όλη την αλήθεια) ή ο «μάγος Γιακούμπ», είναι ότι ο **Ανδρέας Παπανδρέου δεν υπάρχει ήδη** ως Πρωθυπουργός, ως αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, ως πολιτικός ηγέτης.

Δεν είναι άπρεπο και άκαιρο, ανευλαβές και ανίερο να διαπιστώνεται. Επικίνδυνα αφελές είναι να κλείνουμε τα μάτια μπροστά στην αλήθεια.

Επικίνδυνα ανεύθυνοι είναι όσοι υποκριτικά διακηρύσσουν ότι «η χώρα διαθέτει Πρωθυπουργό» και ότι «δεν υπάρχει τώρα θέμα διαδοχής». Οι ίδιοι που χρησιμοποίησαν, δύο χρόνια τώρα, τον Ανδρέα Παπανδρέου **ορθούμενο**, όταν δεν μπορούσε πια να είναι ορθός: οι ίδιοι, που τον εξέθεσαν και τον εξώθησαν ανάληψη ακόμη και στη γελοιοποίηση, ή τουλάχιστον, δεν τον προφύλαξαν απ' αυτή και δεν τον προστατεύσαν να διασφαλίσει την υστεροφημία του - παρά τις εκπαιδευτικές εκδηλώσεις προσωπολατρίας, για την επισημη δική τους μοίρα, χωρίς τον ηγεμόνα, νοιάστηκαν και νοιάζονται.

Το θέμα διαδοχής υπήρχε από καιρό, δεν γεννήθηκε τώρα. Κι επειδή ακριβώς δεν αντιμετωπίστηκε, ομαλά και φυσιολογικά, όταν έπρεπε, φθάσαμε στο σημερινό (ένα ακόμη...) φαινομενικό αδιέξοδο.

Αλλά αν τα μάτια όλων μας είναι στραμμένα στο **υπό κατάληψη «Ωνάσειο»** (με την εγκληματική για άλλες απειλούμενες ζωές **αποδιοργάνωση**) δεν σημαίνει ότι θα μετατραπεί σ' ένα απέραντο

«Ωνάσειο» ολόκληρη η χώρα.

Χωρίς τον **Ανδρέα Παπανδρέου**, ως πρωθυπουργό και πολιτικό ηγέτη: **1. Μένει ακέφαλη** η κυβέρνηση - σ' ένα κατ' εξοχήν **πρωθυπουργοκεντρικό** πολιτικό σύστημα. Και δεν έχουμε την πολυτέλεια να ζούμε χωρίς πρωθυπουργό, ούτε για μέρες - όχι για εβδομάδες ή και μήνες. **Δεν το επιτρέπει** η ρευστότητα των εξελίξεων στα ορθάνοιχτα μέτωπα: οι ΗΠΑ επείγονται τώρα για ρύθμιση και στο Κυπριακό, μετά τη Βοσνία, σε νέα φάση αναπότρεπτα οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, σε παρατεινόμενη εκκρεμότητα το Μακεδονικό, κ.τ.λ., κ.τ.λ. **Δεν το επιτρέπει** η ήδη παραδέκτως ισχνή παρουσία και συμμετοχή μας στα κέντρα αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Οι υπουργοί μας με το συνεχές πηγαίνε-έλα στο «Ωνάσειο»... **σνομπάρησαν** (εξαιρέση ο **Γ. Ρωμαίος**) τα Συμβούλια Υπουργών, όπου διαμορφώνονται οι αποφάσεις που θα επικρατήσουν στη Σύνοδο Κορυφής της Μαδρίτης. Ο προεδρεύων **Φελίπε Γκονζάλες**, στην καθιερωμένη περιόδεia, **παρέκαμψε την Αθήνα** (πού να ερχόταν; Στο «Ωνάσειο»;) Και μετά τον ετοιμόρροπο Πρωθυπουργό, με την άθλια εμφάνιση στη Μαγιάρα, ετοιμαζόμαστε να στείλουμε στη Μαδρίτη έναν **συγκυριακό και χωρίς κύρος «αναπληρωτή»** πρωθυπουργό - είμαστε με τα καλά μας; Και, βεβαίως, **δεν το επιτρέπουν**, τέλος, τα σημαντικά εσωτερικά προβλήματα. Ποια **ακέφαλη και παράλυτη κυβέρνηση** θα αντιμετώπισει την απειλούμενη από τη νέα (;) εισοδηματική πολιτική **κοινωνική έκρηξη**; Και ποιος πρωθυπουργός, κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στη Βουλή, θα μας εξηγήσει πώς και γιατί με δεκάχρονη πολιτική λιτότητα για τους πολλούς, το **δημόσιο χρέος** (βρόχος στο λαιμό όλων μας) έφθασε τα 31 τρισεκατομμύρια;

2. Μένει ακέφαλο το ΠΑΣΟΚ - ένα κόμμα κατ' εξοχήν αρχηγικό και **κοινωνικά και πολιτικά ... πολυσυλλεκτικό**, με θολή αντιστοιχία στην κοινωνική διαστρωμάτωση, ένα κόμμα κατ' εικόνα και ομοίωση του δημιουργού του **Ανδρέα Παπανδρέου**. Με μετέωρο το ζήτημα κατά πόσον αυτό το ΠΑΣΟΚ χωρίς πια τον Ανδρέα Παπανδρέου νομιμοποιείται να συνεχίσει τη διακυβέρνηση της χώρας ή χρειάζεται **αναβάπτιση στη λαϊκή εντολή**, η διαδικασία της διαδοχής σφραγίζεται από ένα δεδομένο και πολλά ερωτήματα.

• **Το δεδομένο:** Ανδρέας Παπανδρέου άλλος ούτε υπάρχει, ούτε θα υπάρξει. Μαζί του κλείνει ένα σημαντικό κεφάλαιο της πολιτικής μας ιστορίας: **Τέρμα οι κοσμοσωτήρες «μεσοσίες», τέρμα οι χαρισματικοί λαοπλάνοι, τέρμα τα αρχηγικά κόμματα**. Κι ευτυχώς - για πολλούς: θεσμούς, όχι αρχηγούς χρειάζεται η Δημοκρατία και η κοινωνία, πολίτες, όχι οπαδούς έχει ανάγκη ο τόπος. Και

• **Τα ερωτήματα:** Χωρίς παράδοση εσωκομματικής δημοκρατίας και αξιοκρατικής ανάδειξης των ηγετικών στελεχών του, είναι σε θέση το ΠΑΣΟΚ να επιλέξει τον **καλύτερο**; Και καλύτερος ως προς τι; Ο νέος πρωθυπουργός, ως ο αυριανός ηγέτης στις κάλπες ή ως εγγυητής τώρα της επισφαλούς **κομματικής συνοχής**; Με επίδοξους ηγέτες αλληλουποβλεπόμενους και με υπαρκτές τις **συγκρουόμενες πολιτικές τάσεις** («εκσυγχρονιστές» και «λαϊκιστές», «ευρωπαϊστές» και «ατλαντιστές», «παλαιοκομματικό» και «ριζοσπάστες») είναι δυνατή η **κομματική ενότητα και συνοχή**, που μόνον η ηγεμονική παρουσία του Ανδρέα Παπανδρέου διασφάλιζε ως τώρα; Η απουσία του Ανδρέα Παπανδρέου θα είναι ο **καταλύτης** για ν' αλλάξει άρδην το πολιτικό σκηνικό;

Χωρίς τον **Ανδρέα Παπανδρέου**, ως πρωθυπουργό και πολιτικό ηγέτη, μένει **ακέφαλη** η κυβέρνηση, **ορφανεύει** το ΠΑΣΟΚ. **Δεν σταματάει η ζωή. Δεν θα χαθεί η χώρα**. Και είναι χρέος όλων των πολιτικών δυνάμεων, χωρίς μικροκομματικές σκοπιμότητες και προσωπικές υστεροβουλίες, να θέσουν ευθέως το πρόβλημα της στιγμής:

Η διαδικασία διαδοχής του Ανδρέα Παπανδρέου επείγει να ξεκινήσει εδώ και τώρα. Οι προφανείς ασεβείες προς τον πάσχοντα Ανδρέα Παπανδρέου που χαροπαλεύει, είναι **υποκριτές και ανεύθυνοι**.

Οι προσχηματικά επικαλούμενοι δήθεν συνταγματικό κενό (επειδή το άρθρο 38 ορίζει τη διαδικασία αν ο Πρωθυπουργός «**παραιτηθεί ή εκλείψει**» και βεβαίως δεν προβλέπει συνθήκες «Ωνασειού») έχουν **κενό στο κεφάλι τους**.

Ανέκαθεν οι πιο τυφλοί από τους τυφλούς ήσαν και είναι όσοι δεν θέλουν να δουν...

Του ΔΙΟΤΗΝΗ ΚΑΜΕΝΟΥ

